

POHJOIS-KARJALA
Maakuntaliitto

Maakuntahallituksen kertomus 2021–2025

Kesäkuu 2025

Aluekehitys ja kehittämisrahoitus: Osallistavaa ohjelmatyötä

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto vastaa aluekehitysviranomaisena aluekehittämisen strategisesta kokonaisuudesta. Tehtävä on määrätty Laissa alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta (756/2021).

Tärkein asiakirja on maakuntaohjelma, joka kuluneella kaudella on ollut Pohjois-Karjalan maakuntaohjelma POKAT 2025 vuosille 2021–2025. Se perustuu pitkän aikavälin strategiaan tavoitteisiin ja sisältää maakunnan kehittämisen keskeiset linjaukset, sekä maakunnan älykkään erikoistumisen strategian.

Toimintatapana on osallistava ohjelmatyö, jossa ohjelmien valmisteluun ja toteuttamiseen sitoutetaan yhteiskunnan ja elinkeinoelämän toimijat: kunnat, valtion viranomaiset, koulutus- ja muut TKI-organisaatiot, yritykset ja kolmas sektori. Aluekehitystyötä tehdään maakunnan sisällä, maakuntien välillä, kansallisesti ja kansainvälisesti.

Maakuntaliitossa on määritelty vastuuhenkilö kullekin maakuntaohjelman painopisteelle, ja alueen kehittämisen sidosryhmäyhteistyötä vahvistavat maakuntahallituksen koolle kutsumat asiantuntijaryhmät eli POKAT-ryhmät. Ryhmät ovat toimineet vuodesta 1997 alkaen.

Maakunnan kehittämisrahoista suurin osa EU:n lähteistä

Rahoitus aluekehitystyöhön tulee osittain valtiolta ja kunnilta, mutta pääasiassa Euroopan unionin eri lähteistä. Näistä merkittävin on EU:n alue- ja rakennepolitiikan kautta maakuntaan osoitettu rahoitus, jota on toteutettu alue- ja rakennepolitiikan ohjelman Uusiutuva ja Osaava Suomi kautta. Maakuntaliitto toimii ohjelmassa välittävänä viranomaisena. Lisäksi maakuntaliitto osallistuu lakisääteisesti Interreg Aurora, Interreg Itämeren alue, Interreg Pohjoinen Periferia ja Arktinen sekä Interreg Europe -ohjelmien ohjelmatyöhön.

Kaikki EU:n kuluva ohjelmakautta (2021–2027) koskevat rahoitusohjelmat ovat käynnissä täysimääräisinä vuonna 2025. EU–Venäjä-ulkorajaohjelmat jäädytettiin Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyssodan vuoksi. Niihin jo myönnetty EU-rahoitus siirrettiin Pohjois-Karjalan osalta Interreg Aurora -ohjelmaan.

Kansallista aluekehitysrahoitusta on saatu Alueiden kestävä kasvun ja elinvoiman eli AKKE-rahoituksen kautta. Kuluvana nelivuotiskautena sitä on ollut käytettävissä maakuntaohjelman mukaisiin pieniin hankkeisiin, mutta nyt valtion rahoitus on loppunut lähes kokonaan säästösyistä. Tulevaisuudessa myös kansallinen aluekehitysrahoitus pitää pyrkiä palauttamaan takaisin valtion budjettiin.

Maakuntaliiton tehtävänä on koordinoita ja sovittaa yhteen eri ohjelmia ja rahoituslähteitä Maakunnan yhteistyöryhmän (MYR) kautta. Maakuntaliitto toimii myös hankerahoittajana yhdessä nk. Rakennerrahasto-ELY:n kanssa (Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus). Maakuntaliitolla on käytettävissä Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) rahoitusta, lisäksi tällä ohjelmakaudella on ollut käytettävissä Oikeudenmukaisen siirtymän rahasto (JTF).

Maakuntaliitto on aktiivinen hakija myös sekä EU:n ei-alueperustaisissa rahoituslähteissä että kansallisissa rahoitushauissa eli kilpaillussa rahoituksessa ja saanut niistä myös rahoitusta. Maakuntaliitossa on ollut käynnissä useita ulkopuolisiin rahoituksiin perustuvia hankkeita. Maakuntaliitto ei kilpaile maakunnan muiden toimijoiden kanssa rahoituksesta, vaan toimii hanketoimijana vain silloin, kun maakunnassa ei ole muuta sopivaa hankehakijaa, esimerkiksi useamman kunnan hankkeet.

Vuonna 2028 alkavan ohjelmakauden ennakkoaiuttaminen on ollut käynnissä jo useamman vuoden. Sitä tehdään erityisesti Pohjois-Karjalan maakuntaliiton hallinnoiman, Brysselissä sijaitsevan Itä- ja Pohjois-Suomen EU-toimiston kautta, mutta myös maakuntaliiton viraston toimintana eri kokoonpanojen yhteistyönä. Vaikuttamisen tavoitteena on alue- ja rakennepolitiikan merkityksen korostaminen, harvan asutuksen erityiskriteerin ja sitä kautta korvamerkityn rahoituksen säilyttäminen Itä- ja Pohjois-Suomessa, sekä geopolittisen muutoksen vaikutusten kompensointi raja-aluemaakunnille.

Alueidenkäyttö: Kestävää ja mahdollistavaa suunnittelua

Alueidenkäytön keskeisimpiä isoja kokonaisuuksia ovat vuosien 2021–2025 aikana olleet jatkuvana prosessina käynnissä olevat maakuntakaavoitus siihen liittyvine lakivalmisteluineen sekä ilmasto- ja energiaohjelmatyö ja liikennejärjestelmätyö niihin liittyvine hankkeineen.

Pohjois-Karjalan maakuntakaava 2040 sai lainvoiman vuonna 2021. Sen jälkeen on maakuntakaavoituksessa edetty vaiheittain ja osa-alueittain. Kulunut neljän vuoden jakso onkin ollut kiireistä aikaa kaavaprosesseineen ja lukuisine erilliselvelytyksineen. Ajanjaksolla on valmisteltu kolmea eri maakuntakaavaa.

Ulkopuolista rahoitusta on saatu hyvin kaavaselvityksiin erityisesti puhtaan siirtymän (tuulivoima, aurinkovoima) edistämiseen. Myös eri sidosryhmät ovat osallistuneet kaavatyöryhmiin ja selvitysten laadintaan kiittävästi.

Viime vuosina laadituista maakuntakaavoista **1. vaihemaakuntakaavan** käynnistämisestä tehtiin periaatepäätös lokakuussa 2019 teemoilla turve, suot ja rakennettu kulttuuriympäristö. Se hyväksyttiin maakuntavaltuustossa kesäkuussa 2022, mutta se sai lopullisesti lainvoiman vasta elokuussa 2024. **Heinäveden osa-alue-maakuntakaava** käynnistettiin toukokuussa 2021. Se hyväksyttiin maakuntavaltuustossa joulukuussa 2023 ja se sai lainvoiman helmikuussa 2024. Näiden lisäksi toukokuussa 2023 käynnistettiin energia- ja maisemakysymyksiin liittyen **2. vaihemaakuntakaava**, joka on kesäkuussa 2025 maakuntavaltuuston hyväksymiskäsittelyssä.

Visio: Pohjois-Karjalasta ilmastokestävyyden edelläkävijä

Pohjois-Karjalan uusi Ilmasto- ja energiaohjelma 2030 hyväksyttiin helmikuussa 2021. Visiona on, että Pohjois-Karjala on ilmastokestävyyden edelläkävijä vuonna 2030. Ohjelman jalkauttamista on koordinoitu erityisesti POKAT-ilmasto- ja energiaryhmän sekä ELY yhteistyön kautta. Kiertotalous tuli vahvemmin mukaan ohjelmaan. Myös energiakysymykset ovat olleet keskeisesti esillä osana maakuntakaavoitusta.

Maakuntaliitto käynnisti 2023 alussa yhdessä kahdeksan kunnan kanssa *Ilmastokestävä Pohjois-Karjala 2030* -hankkeen, jota edelsi kaksi lyhempää valmisteluhanketta. Maakuntaliitto on toiminut myös muissa teeman hankkeissa ja valmisteluissa. Esimerkiksi vedämme kansainvälistä Interreg Europe -rahoitteista uusiutuvan energian EXPRESS-hanketta.

Huhtikuussa 2025 valmistui Ilmastomuutoksen sopeutumisen tiekartta, joka on käytännön työkalu mm. kunnille.

Tavoitteena saavutettavuuden parantaminen

Pohjois-Karjalan liikennejärjestelmäsuunnitelma 2030 hyväksyttiin maakuntahallituksessa joulukuussa 2020. Viime vuosien muutokset ovat olleet niin merkittäviä liikenteen osalta, että jatkona valtakunnalliselle Liikenne 12 -suunnitelman päivitykselle Pohjois-Karjalassa on lähdetty huhtikuussa 2025 päivittämään liikennejärjestelmäsuunnitelmaa vuoteen 2040.

Viime vuosina on tehty erityisen paljon töitä saavutettavuuden parantamiseksi. Yhtenä uutena yhteistyösuuntana on oltu mukana New North -hankkeessa, jossa katsotaan maakunnan linkittymistä pohjoisiin yhteyksiin.

Tavoitteet 2025–2029

- Maakuntakaavan tulee mahdollistaa kestävästi. Maakuntakaavan seurannan kehittäminen ja sen pohjalta mahdollisten uusien maakuntakaavojen laatiminen siten, että ne vastaavat uuden alueidenkäyttölain mukaisesti maakunnan keskeisiin kehittämisen kysymyksiin.
- Ilmasto- ja energiaohjelman päivittäminen suunnittelukaudella, painotuksina lähtökohtaisesti ilmastokestävä kehittäminen sekä uusiutuvan energian lisääminen ja laajemmin energiamurroksen hyödyntäminen vastuullisesti.
- Liikennejärjestelmässä suuntautuminen rohkeasti uuteen, uuden ohjelman laatiminen ja sen toteuttaminen, saavutettavuus ja kestävyys ihmisten ja tavaroiden liikkumisen näkökulmasta.

Edunajaminen: Vaikuttamista ja yhteistyötä

Maakunnan vaikuttamistyömme keskeisimpiä tuloksia valtuustokaudella olivat yliopiston DI-koulutuksen käynnistyminen, GTK Mintecin mittavan koetehdaskokonaisuuden rakentaminen Outokumpuun ja rajavar-
tioston Onttolan rakennushankkeet.

Liikennepuolella onnistuimme varmistamaan Joensuun lentoliikenteen jatkumisen ostoliikenteenä sekä ra-
hoituksen kriittisille silloillemme: Syrjäsalmen ratasilta Kiteellä, Heinäveden Karvion silta sekä Lieksanjoen
silta. Joensuun rautatieasema valmistui. Liikenteen kärkihankkeiden suunnitteluvalmiutta saatiin parannet-
tua: kuutostien, ysitien sekä Karjalan radan suunnittelulle saatiin rahoitus ja näin nopeutettua toteutusval-
miutta.

Energiamurroksen vauhdittamisessa edunajamisen tuloksena merkittävä, täysin uudenlainen toteutustapa
on Fingridin kantaverkon rakentamisen vauhdittamiseksi yleissuunnitelman ja YVA:n laatiminen valtion oh-
jauksella. Pienempiä onnistumisia olivat mm. Kontiolahden ampumahiihtokeskuksen valaistus, Kolin kisko-
hissien uusiminen sekä useat pienet liikennehankkeet erityisesti eduskunnan joululahjarahjoilla.

Venäjän hyökkäyssodan seurauksena itärajan maakuntien tilanne muuttui, ja vaikuttamistyö kohdistui maa-
kunnan kärkihankkeiden saamiseksi itäisen Suomen ohjelmaan sekä ylipäättään rajamaakuntien elinvoiman
vahvistamiseen. Tulevankin valtuustokauden tärkeimpiä tehtäviä ovat maakunnan energiamurroksen vauh-
dittaminen, saavutettavuuden parantaminen ja rajamaakuntien elinvoiman vahvistaminen.

Taloustilanne aiheuttaa haasteita julkiselle sektorille ja erityisesti julkisille palveluille. Oikeudenmukainen
sote-rahoitus, TE-uudistus, kuntien valtionosuusuudistus, koulutuksen resurssit (yliopisto, ammattikorkea-
koulu, toinen aste), valtion aluehallinnon uudistus ja ylipäättään valtion palvelut maakunnassa ovat jatkuvien
uudistusten ja muutosten kohteena. Keskeiset haasteet maakunnan kärkihankkeiden toteuttamiseksi ovat
kin julkinen talous, tarpeidemme heikko ymmärrys ja joskus jopa suoranainen vastustus valtakunnan tasolla.
Parannettavaa olisi myös suunnitteluvalmiudessa ja ympäristöhallinnon ratkaisukyvyyssä.

Edunajamisen työkaluja: tietopalvelut ja kärkihankelistaus

Maakunnan edunajaminen huolehtii myös maakunnan tiedontuotannosta. Keräämme, kokoamme ja analy-
soimme maakuntaa koskevaa tietoa. Valtuustokaudella kehitimme erityisesti tietopalvelua nettisivuillam-
me.

Vaikuttamistyömme perustuu ajantasaiseen tietoon ja hyviin yhteyksiin valtakunnallisiin päättäjiin. Meidän
on tärkeää vahvistaa erityisesti yhteyksiä poliittisiin puoleisiin ja niiden avainpäättäjiin. Tässä luottamushen-
kilöillä on tärkeä rooli välittää maakunnan tavoitteita puolueiden tavoitteisiin ja houkuttelemalla avainpää-
ttäjiä maakuntaan. Vierailujen yhteyteen on tärkeää saada sisällytettyä maakunnan tärkeimmät viestit.

Tärkeimpiä vaikuttamisen paikkoja ovat seuraavan hallitusohjelman valmistelu, seuraavien vuosien valtion
budjetit sekä EU:n tulevan ohjelmakauden ratkaisut rajamaakunnille sekä Itä- ja Pohjois-Suomelle. Valtakun-
nan päättäjien, ministeriöiden ja EU:n lisäksi tärkeitä maakunnan kannalta ovat jatkossakin mm. valtionyhti-
öiden; Fingridin, Finnairin ja VR:n päätökset.

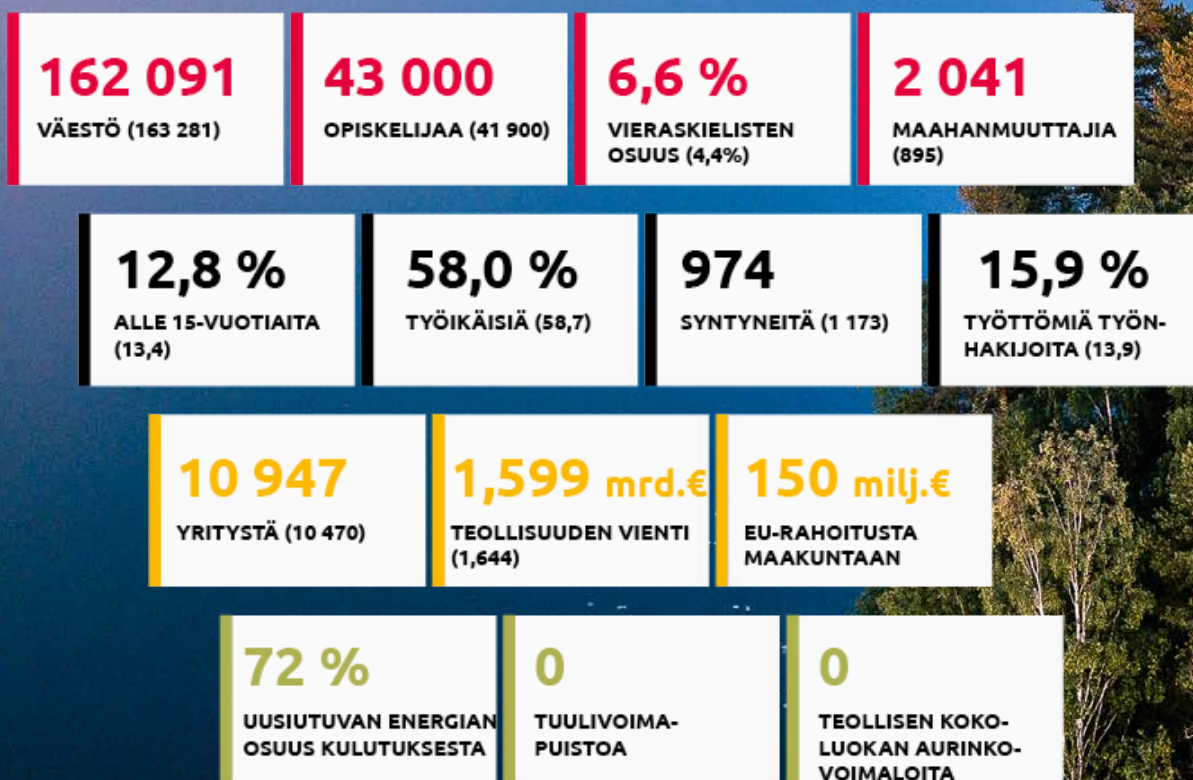
Edunajamisen kärkihankkeet on koottu vuosittain toimijoilta saatujen esitysten pohjalta. Tämä on jän-
te-
vöittänyt vaikuttamistyötä ja tätä on syytä jatkaa. Mitä yhtenäisempi maakunnan ääni on, sitä parempi.

Maakunnan liitolla on keskeinen tehtävä tiedon tuottajana, yhteistyön ja yhteisen tahdon muodostajana.
Tässä tärkeässä roolissa ovat erilaiset yhteistyömuodot, kuten kuntajohtajakokoukset, kuntatalousryhmä,
järjestöasiain neuvottelukunta, hyvinvointiryhmä, Itä- ja Pohjois-Suomen neuvottelukunnat, Nopeat itäradat
-neuvottelukunta, itäisen Suomen yhteistyö ja kansanedustajatapaamiset. Tavoitteellista yhteistyötä maa-
kuntien välillä on tärkeää tiivistää.

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto 2024 lopussa

Pohjois-Karjala vuoden 2024 lopussa (vrt. vuosi 2021)

Viestintä- ja markkinointi: Vaikuttavaa viestintää ja rohkeaa aluemarkkinointia

Maakuntaliiton viestintä ponnistaa aluekehittämisen, kaavoittamisen ja edunajamisen tavoitteista. Venäjän hyökkäyssota siirsi viestinnän painopisteen edunajamiseen: esille nostettiin maakunnan taloudelliset tappiot ja liikenteen pullonkaulat. Viestinnän linjana oli kuitenkin tuoda esiin maakunnan näkökulma asiallisesti ja ratkaisukeskeisesti. Maakunnallisen julkisen sektorin viestijöistä koostuvan verkoston toimintamalli vaikutui.

Edunajaminen painottui myös viestintäyhteistyössä Itä-Suomen ja Itä- ja Pohjois-Suomen kanssa. Olimme aktiivisesti mukana Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntien brändin, Suurin osa Suomea, rakentamisessa. Itä-Suomen osalta yhteistyö keskittyi rakennerahastoviestintään, jossa paino oli erityisesti EU-rahoituksella aikaansaaduissa tuloksissa.

Pohjois-Karjalassa on tehty suunnitelmallista ja pitkäjänteistä työtä alueen tunnettuuden, vetovoiman ja myönteisten mielikuvien vahvistamiseksi. Osaajien houkuttelu on ollut yksi markkinoinnin keskeisimmistä tehtävistä, ja siinä on hyödynnetty myös *Sydämen ääni -konseptia*, joka tuo esiin alueen arvoja ja inhimillistä elämänlaatua. *Työntekijöitä ja matkailijoita Pohjois-Karjalaan* -hankkeessa järjestettiin yrityksille koulutuksia työnantajakuvan kehittämistä ja rekrytointiviestinnästä. Yrityksiä tuettiin rekrytointikampanjoissa ja kansainvälisen osaajan rekrytoinnissa, ja uusia kansainvälisiä rekrytointimalleja kokeiltiin erityisesti verkossa järjestettyjen online-tapahtumien avulla. Lisäksi kokonaisuuteen kuului televisiosarja, *Sami Kurosen Makumatka Pohjois-Karjalaan*, jossa esiteltiin alueen matkailukohteita ja -toimijoita.

Redesigner-kampanjoilla 2023 ja 2024 luotiin tunnettuutta ja uudistettiin mielikuvia Pohjois-Karjalasta rohkealla ja uudella tavalla. Niissä maakuntaliitto haki vaatesuunnittelijoita luomaan vaatteita ajan hengen mukaisissa teemoissa ja yhteistyökumppaneina olivat Flow ja Sideways -festivaalit, joissa luomukset lanseerattiin. Ensimmäinen kausi sai kunniamaininnan Kuntamarkkinoinnin SM-kilpailussa edistyksellisyydestään. Kampanjat lisäsivät maakunnan näkyvyyttä erityisesti nuorten aikuisten kohderyhmässä.

Kaiken maailman karjalaiset -podcast (kaudet 1 ja 2) tarjosi toimivan ja uudenlaisen tavan kertoa Pohjois-Karjalasta. Sen jaksot nostivat esiin paikallisia ihmisiä, arvoja ja tarinoita – ja välittivät kuvaa pohjoiskarjalaisesta elämänmuodosta lämpimästi ja kiinnostavasti.

Maakuntapäivästä on muodostunut tärkeä vuosittainen tapahtuma, jonka vaihteleva teema tuo esiin maakunnan yhteisöllisyyttä ja kulttuurista rikkautta. Tapahtuman alla vietettävä, maakunnallisen viestijäverkoston ideoima *Verkkariperjantai* muistuttaa rennosta yhdessäolosta ja siitä, että täällä voi olla oma itsensä. Pohjois-Karjala on ollut aktiivisesti mukana myös monissa muissa paikallisissa, valtakunnallisissa ja kansainvälisissä tapahtumissa. Yhteistyötä on tehty urheiluseurojen, kulttuuritoimijoiden ja yhdistysten kanssa.

Mielikuva maakunnasta parantunut

Vuoden 2024 mielikuvatutkimus osoitti onnistumista: 72,3 % vastaajista suhtautui Pohjois-Karjalaan erittäin tai melko myönteisesti. Vaikka yleinen maailmantilanne varjosti alueellista kehystä, myönteisten mielikuvien nousu osoitti pitkäjänteisen työn vaikutuksen. Tämä toimi pohjana vetovoimaviestinnän uudistamiselle – tavoitteena on jatkossa nostaa esiin konkreettisia tekoja ja faktoja, joilla vahvistetaan luottamusta Pohjois-Karjalan tulevaisuuteen.

Maakunnan viestinnän painopistettä siirrettiin näiden havaintojen ja yleisen tilanteen perusteella kohti tulevaisuuden uskon rakentamista. Syntyi Kuvittele-kokonaisuus, jossa Pohjois-Karjala esitetään ratkaisuihin keskittyvänä ja mahdollisuuksia tarjoavana alueena. Kokonaisuus rakentuu kahdesta toisiaan tukevasta viestinnän linjasta: toisaalta kovista nostoista, joilla tuodaan esiin maakunnan huippuosaamista, edelläkävijyyttä ja vastauksia suuriin yhteiskunnallisiin kysymyksiin; toisaalta pehmeämmistä teemoista, jotka kiteytyvät Kuvittele hyvä elämä -ajatteluun – elämään, jossa yhteisöllisyys, merkityksellisyys ja omannäköinen arki tekevät Pohjois-Karjalasta hyvän paikan olla, elää ja kuulua.

Kokonaisuus näkyy kesäkuussa 2025 SuomiAreenassa, jossa järjestetään Pohjois-Karjalan oma paneelikeskustelu teemalla Kasvu ja rauha syntyvät yhteisöissä. Viestiä tuodaan esiin jo aiemmin kesäkuussa myös Kuvittele hyvä elämä -ulkomediakampanjalla Helsingin ydinkeskustassa.

Hallintopalvelut: Iso loikka sähköisiin toimintatapoihin ja etätyöhön

Vuoden 2021 alusta aloitti uutena maakuntajohtajana Markus Hirvonen. Syksyllä 2021 aloitti myös uusi maakuntavaltuusto ja hallitus toimessaan. Toimintaan vaikutti merkittävästi korona, siirryttiin etätöihin ja myös kokouksia pidettiin etänä. Pikkuhiljaa toimintatapa alkoi vakiintua ja jäi osin pysyväksi. Työ- ja kokousmatkustaminen tippui minimiin, kun asiat hoituivat monesti helpommin verkossa.

Maakuntaliiton talous pidettiin vakaana ja huolimatta kustannusten noususta, kuntajäsenmaksutaso pystyttiin pitämään kurissa. Henkilöstön määrä oli keskimäärin 45 työntekijää. Vakinaisen henkilöstön vaihtuvuus on ollut vähäistä ja työtyytyväisyys hyvää luokkaa. Ulkopuolisen rahoituksen projekteihin pystyttiin palkkaamaan keskimäärin kymmenen työntekijää vuosittain.

Ammattitaitoisen ja osaavan henkilöstön ansiota on myös päätöksenteon oikeellisuus ja tarkkuus, koska päätöksiin kohdistuneita oikaisuvaatimuksia ei tullut.

Digitaalinen ja älykäs toimisto

Koronan myötä yleistynyt etätyö kannusti organisaatiota digitalisoitumaan, ja maakuntaliiton hallinto vastasi haasteeseen. Valtuustokauden aikana otettiin käyttöön mm. sähköiset kokoushallinta-, allekirjoitus-, päätösjulkaisu- ja sopimushallintatoiminnallisuudet, ja sähköistä tiedonhallintaa tukemaan laadittiin uuden tiedonhallintalain mukaiset kokonaisarkkitehtuurikuvaukset: tiedonhallintamalli ja asiakirjajulkaisuuskuvaus. Tietosuojatyötä vietiin eteenpäin uusilla hallintamalleilla sekä ottamalla käyttöön vuosittainen tietotilin-päätösmenettely. Valtuustokauden loppupuolelle ajoittui myös tekoälyn yhteiskunnallinen läpimurto, jonka myötä maakuntaliitto otti tekoälyn hyödyntämisessä työnteon apuna alkuaskeleensa – tekoälysäännön ja ensimmäiset sovellutukset.

Maakuntaan toimintarahaa ja kehitystä

Hallintopalveluissa huolehdittiin eri rahoitusohjelmien maksatustoiminnoista. Valtuustokauden aikana laitettiin maksuun noin 32 miljoonaa euroa eri hankeavustuksia maakunnan toimijoille. Maksatushakemusten kautta hyväksyttiin hankerahoituksen käyttökohteet lopullisesti. Tässä onnistuttiin hyvin huolimatta hankehallinnon tietojärjestelmän Euran keskeneräisyydestä.

Hanketoiminnassa keskiössä olivat maaseudun laajakaistarakentamisen edistäminen ja kansalaisten digituiminnan kehittäminen. Laajakaistat ulottuvat nyt entistä useampaan pohjoiskarjalaiseen kotiin.

POHJOIS-KARJALA
Maakuntaliitto